

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Фінанси і кредит»

за темою:

«Податок на прибуток підприємств у системі прямого оподаткування України»

Виконавець

студент ЦВФН факультету

Донаканян С.С.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

К.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Мартинюк І. В.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ.....	6
1.1. Історія виникнення та розвитку оподаткування прибутку підприємств....	6
1.2. Теоретичні засади та роль податку на прибуток підприємств у системі прямого оподаткування.....	14
1.3. Нормативно-правове регулювання справляння податку на прибуток підприємств.....	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ РОЛІ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ, 2012-2016 рр.....	23
2.1. Аналіз ролі податку на прибуток підприємств у формуванні доходів зведеного бюджету України, 2012-2016 рр.....	23
2.2. Оцінювання регулятивної ефективності податку на прибуток підприємств в Україні, 2012-2016 рр.....	32
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	43
3.1. Світовий досвід справляння податку на прибуток підприємств та можливість його застосування в Україні.....	43
3.2. Напрями вдосконалення податку на прибуток підприємств в Україні....	51
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Податки являються ланкою економічних відносин у суспільстві, що виникають з появою держави. Зміна форм державного устрою завжди супроводжується перетворенням податкової системи. Податкова система потребує приведення у відповідність з пріоритетами державної політики соціально-економічного розвитку шляхом забезпечення достатнього обсягу сукупних податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Одним з найважливіших факторів економічного зростання країни є активна діяльність підприємств, які прагнуть максимізувати свій прибуток, що можливо лише за умови існування оптимальної системи оподаткування прибутку.

Але недосконалі податкові механізми не забезпечують достатніх податкових надходжень і відповідного стимулювання платників до сплати податків. Це призводить до того, що податкова політика не вирішує поставлених перед нею завдань.

Удосконалення системи оподаткування підприємств України суттєво вплине на поповнення державного бюджету, подальший розвиток підприємництва та інвестиційно-інноваційну діяльність підприємств. В сучасних умовах важливо розробити оптимальний рівень оподаткування і розподілу податкового навантаження на підприємства.

Податок на прибуток виступає одним з основних податкових інструментів в регулюванні діяльності підприємств та є одним з головних бюджетоутворюючих податків.

Метою дослідження є розробка пропозицій щодо вдосконалення бюджетної та регулюючої ролі податку на прибуток підприємств.

Реалізація мети дослідження передбачає постановку і вирішення наступних завдань:

- дослідити етапи становлення та розвитку системи оподаткування прибутку підприємств;

- дослідити сутність, особливості та роль податку на прибуток підприємств;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання справляння податку на прибуток підприємств;
- оцінити роль податку на прибуток підприємств у формуванні доходів Зведеного бюджету України;
- оцінити регулюючу ефективність податку на прибуток підприємств в Україні;
- проаналізувати зарубіжний досвід справляння податку на прибуток підприємств та можливості його застосування в Україні;
- визначити напрями удосконалення податку на прибуток підприємств.

Об'єктом дослідження є процес оподаткування прибутку підприємств.

Предметом дослідження є фінансово-економічні відносини, що виникають між державою та суб'єктом господарювання під час оподаткування прибутку підприємств.

Методи дослідження. Для наукового вирішення поставлених у роботі завдань використовувалися: історичний метод (при дослідженні історії становлення оподаткування прибутку підприємств); метод порівняльного аналізу (при дослідженні економічних категорій, порядку оподаткування прибутку); метод синтезу (для вивчення можливостей адаптації зарубіжного досвіду); статистико-економічні методи (для дослідження тенденцій розвитку оподаткування, чинників, що впливають на розмір податкових надходжень).

Інформаційною базою дослідження були законодавчі та нормативні акти України з питань оподаткування, Податковий кодекс України, дані Державного служби статистики України, Державної казначейської служби, а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань теорії і практики оподаткування прибутку підприємств, мережа Інтернет.

Обсяг і структура випускної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 72 сторінки. Робота містить 1 таблицю і 14 рисунків. Список використаних літературних джерел нараховує 40 найменувань. Також налічується 2 додатка.

ВИСНОВКИ

Одним з найважливіших факторів економічного зростання країни є активна діяльність підприємств, які прагнуть максимізувати свій прибуток, що можливо лише за умови існування оптимальної системи оподаткування прибутку.

Але недосконалі податкові механізми не забезпечують достатніх податкових надходжень і відповідного стимулювання платників до сплати податків. Це призводить до того, що податкова політика не вирішує поставлених перед нею завдань.

Фіскальна функція податку на прибуток підприємств полягає в тому, що податки з прибутку юридичних осіб є засобом забезпечення фінансування бюджету. Реалізація регулюючої функції податку на прибуток підприємств проявляється через оптимізацію податкових ставок та різного роду податкових пільгах, при чому ефективність останніх безпосередньо залежить від способу надання та відповідного контролю.

Існують певні фактори, які впливають на величину надходжень податку на прибуток підприємств: рівень прибутковості підприємств та розмір оподаткованого прибутку; ставки оподаткування; пільговий механізм; правила визначення та величина амортизаційних відрахувань; величина податкового боргу тощо.

Важливим регулятором перерозподілу фінансових ресурсів між державою та підприємствами виступає податок на прибуток підприємств. В умовах загострення та негативного впливу кризових явищ на фінансову стабільність держави оподаткування прибутку підприємств виступає однією із складових фінансового механізму держави.

У системі доходів Зведеного бюджету податок на прибуток підприємств посідає сьогодні четверте місце – після податку на додану вартість, податку на доходи фізичних осіб та акцизного податку. Питома вага

податку на прибуток підприємств протягом 2012-2016 рр. коливалась з 15,47% до 9,52% від доходів Зведеного бюджету. Зменшення питомої ваги податку на прибуток підприємств обумовлено двома факторами: зростанням питомої ваги неподаткових надходжень у доходах зведеного бюджету та збільшення питомої ваги акцизного податку.

На відміну від країн ЄС, податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Існуюча система формування державних доходів відображає недосконалість перехідної економіки та має переважно фіскальний характер. Ринкове реформування економіки супроводжувалося неодноразовими спробами удосконалити податкову систему шляхом прийняття окремих законодавчих актів, що були недостатньо адекватними стану економіки, характерними рисами якої є структурні диспропорції, наявність значних обсягів тіньових оборотів, платіжна криза.

В країнах з розвинутою ринковою економікою удосконалення податкової системи здійснюється шляхом наукової розробки та практичного застосування податкового менеджменту.

Хоча в Україні й проводяться дії для вдосконалення та покращення адміністрування податків за рахунок зменшення часу, спрощення подачі податкової звітності шляхом більш активного використання електронної подачі, на разі вони є недостатніми та потребують подальшого вдосконалення.

Серед основних кроків на шляху удосконалення фінансової політики та процесу стягнення податку на прибуток підприємств можна запропонувати наступні: запровадження прогресивної шкали ставок податку на прибуток підприємств; введення поняття оціночного або умовного доходу з метою розрахунку доходу підприємств, наближеного до реального показника; вдосконалення механізму надання податкових пільг, зокрема на законодавчому рівні; спрямування значно більшої частини податку в

місцеві бюджети; введення сплати в обов'язковому порядку так званого мінімального податку незалежно від результатів діяльності підприємств; застосування комплексного підходу в адмініструванні податків, шляхом удосконалення інструментів податкового регулювання, в першу чергу за рахунок електронного сервісу, який допоможе знизити час на здійснення оплати та подання звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боліла Р. Оподаткування прибутку підприємств / Р. Боліла // Вісник Податкової служби України. – 2012. – № 25. – с. 7.
2. Бюджетний Моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2012 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Режим доступу : www.ibser.org.ua/news/435/lang=ua.
3. Бюджетний Моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2013 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Режим доступу : www.ibser.org.ua/news/435/lang=ua.
4. Бюджетний Моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2014 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Режим доступу : www.ibser.org.ua/news/435/lang=ua.
5. Бюджетний Моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2015 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Режим доступу : www.ibser.org.ua/news/435/lang=ua.
6. Бюджетний Моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Режим доступу : www.ibser.org.ua/news/435/lang=ua.
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456_VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi_bin/laws/main.cgi?nreg=2456_17
8. Виконання Державного бюджету України / 2012 / Річний звіт / [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. — Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=166315>

9. Виконання Державного бюджету України / 2013 / Річний звіт / [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. — Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=187793>
10. Виконання Державного бюджету України / 2014 / Річний звіт / [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. — Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=217965>
11. Виконання Державного бюджету України / 2015 / Річний звіт / [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. — Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=264515>
12. Виконання Державного бюджету України / 2016 / Річний звіт / [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. — Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=308375>
13. Герасименко П. Податок на прибуток – чинник стимулювання економіки / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zaxid.net/home/showSingle>.
14. Гороховська Ю.І. Чигрин В.В. Податок на прибуток підприємств як інструмент наповнення бюджету / Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 5, 2015 – 4 с.
15. Грибкова Н.Б. Опыт налогового регулирования в зарубежных странах// Налоговая политика и практика.- 2008.-№ 7.- С. 16-23
16. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. (за ред. А. А. Фастовець). – К. : НМЦ «Укоопосвіта», 2000. – 572 с.
17. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80с.
18. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: В 6 т. Т.1: Генезис налогового регулирования: В 2 ч. Ч.1. — Харьков: Легас, 2002. — 665 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KucherNalogPravoT4.pdf

19. Мединська Т. В. Податок на прибуток підприємств у контексті реформування податкового законодавства України / Т. В. Мединська, Р. Ю. Корзун // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.1. – С. 308–313.
20. Мельникова Л.О. Податок на прибуток підприємств: шляхи вдосконалення в умовах упровадження Податкового Кодексу України, 2011 р., 8 с.
21. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
22. Панура Ю.В. Узагальнення наукових підходів до визначення сутності податків та їх систематизації / Ю. В. Панура // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2013. - Вип. 21. - С. 181-184. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_21_41
23. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
24. Податкова система: Навчальний посібник/ [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.]; заред. В.Г. Баранової. – Одеса: ВМВ, 2014. – 344 с.
25. Про систему оподаткування [Електронний ресурс]: Закон України від 25.06.1991 р. № 1251-ХІІ. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1251-12>
26. Світовий досвід оподаткування Японія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/>
27. Світовий досвід оподаткування: Канада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/>
28. Світовий досвід оподаткування: США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/>

29. Світовий досвід оподаткування Німеччина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid>
30. Світовий досвід оподаткування: Австрія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid>
31. Світовий досвід оподаткування: Іспанія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid>
32. Смірнова О.М., М.В. Стадник «Оцінка ролі податку на прибуток підприємств у забезпеченні економічного розвитку країни».
33. Сухорукова М.О. Фіскальна політика в умовах глобальної інституалізації: Україна та досвід зарубіжних країн, 2016 р., с. 5
34. Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності 2012 р.[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/fin_rez/fr_ed/fr_ed_u/fr_ed_0412_u.htm
35. Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності 2013 р.[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/fin_rez/fr_ed/fr_ed_u/fr_ed_0413_u.htm
36. Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності 2014 р.[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/fin/fin_rez/fr_ed/fr_ed_u/fr_ed_0414_u.htm
37. Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності 2015 р.[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/fin_rez/fr_ed/fr_ed_u/fr_ed_0415_u.htm

38. Шорохова Ю. С. Історія виникнення податку на прибуток підприємств на теренах України, 2015 р., с. 7.
39. Шувалов Є.Б. Налоговые системы зарубежных стран. - – М.: Изд. центр ЕАОИ, 2010. – 134 с.
40. Ямко П. Ю. Основні напрями вдосконалення механізму оподаткування прибутку підприємств в Україні на сучасному етапі розвитку світової економіки, 2012 р., с. 4.